

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS
KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

» mobil: +421 908 69 55 31, +421 949 338 396
» www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
» IČO: 37 86 72 70 » IBAN: SK98 5200 0000 0000 0551 9629

TLAČOVÁ SPRÁVA

V Košiciach, 18.5.2023

Odvolací súd potvrdil nezákonné vzdelávanie rómskych detí v špeciálnych triedach na základnej škole v Hermanovciach. Zodpovednosť nesie aj štát

Tri rómske deti z obce Hermanovce boli nezákonne vzdelávané na miestnej základnej škole v špeciálnych triedach pre deti s ľahkým mentálnym znevýhodnením. Svojím rozsudkom, ktorého písomné vyhotovenie bolo žalobcom doručené tento týždeň, to právoplatne rozhodol Krajský súd v Prešove. Potvrdil tak rozsudok okresného súdu v Prešove z novembra 2021. Okrem samotnej školy a centra špeciálno-pedagogického poradenstva, odvolací súd potvrdil aj zodpovednosť ministerstva školstva za diskrimináciu žalobcov. Ide o historicky prvé právoplatné rozhodnutie slovenských súdov v prospech rómskych detí, ktoré boli nezákonne vzdelávané v systéme špeciálneho školstva na Slovensku.

Bezplatné právne zastupovanie v súdnom konaní zabezpečovala poškodeným deťom naša MVO Poradňa pre občianske a ľudské práva. S nami spolupracujúca advokátka podala v ich mene na súd antidiskriminačnú žalobu v roku 2016. Žalobcovia namietali, že v dôsledku nedostatočnej psychologickéj diagnostiky zo strany súkromného centra špeciálno-pedagogického poradenstva v Prešove, boli nezákonne vzdelávané v špeciálnych triedach pre deti s mentálnym znevýhodnením. Psychologická rediagnostika, ktorú na žiadosť rodičov detí absolvovali u nezávislej psychologičky, totiž mentálne znevýhodnenie detí nepotvrdila. Žaloba zároveň smerovala aj voči miestnej základnej škole. Žalobcovia namietali, že ich škola v rozpore so zákonom vzdelávala podľa vzdelávacieho plánu pre deti s ľahkým mentálnym znevýhodnením a navyše aj segregovane - mimo hlavnej budovy školy. Namietali aj na zodpovednosť štátu zastúpeného ministerstvom školstva za ich diskrimináciu. Za obhajovanie práv poškodených detí v tomto súdnom spore sme v roku 2022 ako MVO dostali ocenenie Roma Spirit v kategórii Čin roka.

V novembri 2021 Okresný súd v Prešove žalobe v podstatnom rozsahu [vyhovel](#). Rozhodol, že žalované centrum špeciálno-pedagogického poradenstva v Prešove aj žalovaná základná škola sa dopustili diskriminácie žalobcov vo vzdelávaní z dôvodu ich rómskej etnickej príslušnosti.

Obe tieto žalované strany sa voči rozsudku odvolali. Keďže okresný súd zamietol žalobu proti štátu zastúpenom ministerstvom školstva, proti tejto časti rozsudku podali odvolanie žalobcovia.

Krajský súd v Prešove [rozsudkom](#), ktorého písomné vyhotovenie prevzala právna zástupkyňa tento týždeň, právoplatne potvrdil že žalované súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva v Prešove a základná škola v Hermanovciach sa dopustili diskriminácie žalobcov z dôvodu etnickej príslušnosti. Odvolaniam žalovaných tak nevyhovel.

Naopak vyhovel odvolaniu žalobcov a rozhodol, že aj štát zastúpený ministerstvom školstva je zodpovedný za diskrimináciu žalobcov.

Krajský súd konštatoval, že ministerstvo školstva ako štátny orgán garantujúci štátnu vzdelávaciu politiku neuneslo dôkazné bremeno v súdnom konaní. S odkazom na nami dosiahnutý prelomový, [rozsudok](#) Najvyššieho súdu SR o segregácii rómskych detí na škole v Starej Ľubovni z decembra 2022 zdôraznil, že štát spolu so samosprávou musia prijať účinné opatrenia, aby diskriminácii rómskych detí vo vzdelávaní zabránili.

Podľa odvolacieho súdu ministerstvo školstva spolu so zákonodarnou mocou proaktívne nevytvorilo mechanizmy, ktoré by obmedzili porušenie práv poškodených detí na prístup k primeranému vzdelaniu. Podľa odvolacieho súdu stav vzdelania žalobcov v danom prípade je nezvratný a každý zo žalovaných sa na tomto stave nepochybne podieľal.

Krajský súd zároveň konštatoval, že konaním žalovaných došlo aj k porušeniu ich práva na prístup k primeranému vzdelaniu podľa článku 42 Ústavy SR.

Okrem ospravedlnenia musia žalovaní spoločne a nerozdielne každému z poškodených detí zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vo výške po 5000 eur.

Rozsudok je právoplatný a nie je možné sa voči nemu odvolať.

Valentína Čonková - jedna zo žalobkýň k rozhodnutiu súdu povedala: „Z rozsudku súdu mám radosť. Verím, že to, čo sa stalo mne sa už nebude opakovať. Zničili mi život. Štát musí urobiť všetko pre to, aby naše rómske deti neboli segregované a aby mali šancu na lepšie vzdelanie.“

„Krajský súd rozhodol správne. Dúfam, že už sa to nestane druhým rómskym deťom. Pretože deti zo špeciálnej školy majú problém sa zamestnať tak, ako sa to stalo aj mne,“ **dodal Sebastián Červeňák ďalší zo žalobcov.**

„Spoločne s ostatnými matkami, sme sa v roku 2016 rozhodli podať túto žalobu. Sme rady, že nám súd dal za pravdu. Veríme, že aj ostatní rodičia, ktorých deti sú neoprávnene v špeciálnych školách sa tak ako aj my rozhodnú to riešiť a nenechajú to len tak. Naše deti majú právo na lepšiu budúcnosť,“ **uviedla matka žalobkyne.**

Advokátka spolupracujúca s Poradňou a právna zástupkyňa žalobcov k rozsudku povedala:

„Rozsudok vnímam ako historický. Je veľmi dôležité, že odvolací súd jasne pomenoval zodpovednosť štátu za diskrimináciu poškodených detí vo vzdelávaní. Zároveň vo svojom odôvodnení poukázal aj na to, že problém segregácie rómskych detí v špeciálnom školstve má systémový charakter a týka sa množstva rómskych detí. Verím, že ministerstvo školstva bude tento rozsudok dôsledne reflektovať a začne konečne rázne konať a prijímať účinné opatrenia, ktoré diskrimináciu rómskych detí v špeciálnom vzdelávaní odstránia.“

Chceme poďakovať, všetkým, ktorí podporujú naše strategické vedenie súdnych sporov, osobitne ďakujeme nadáciám Open Society Foundations, Sigrid Rausing Trust, ACF - Slovakia, vďaka finančnej podpore ktorých sme dosiahli toto významné súdne rozhodnutie.

KONTAKTY: Vanda Durbáková – Advokátka spolupracujúca s Poradňou a právna zástupkyňa žalobcov; tel. č.: 0908 695 531; e-mail: poradna@poradna-prava.sk

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menších a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach

života na Slovensku. Venuje sa tiež ochrane reprodukčných práv a problematike policajného násilia. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov v prípadoch diskriminácie a porušovania ľudských práv menšín. Zabezpečuje sprostredkovanie bezplatného právneho poradenstva vo vybraných prípadoch porušenia ľudských práv a bezplatného právneho zastupovania v konaniach pred slovenskými súdmi a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Vykonáva tiež terénny monitoring, advokačné aktivity vo vzťahu k štátnym inštitúciám a realizuje vzdelávacie aktivity v oblasti ochrany pred diskrimináciou pre odbornú a laickú verejnosť. Web: www.poradna-prava.sk

Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).